

Anton PROSEN

Zapostavljena dediščina – prostorske strukture vasi na Hrvaškem

Avtorica: dr. Jasenka Kranjčević

Urednica: dr. Suzana Leček

Recenzenta: prof. dr. Zlatko Jurić in prof. dr. Zlatko Karač

Založnik: Srednja Europa

Kraj in leto izdaje: Zagreb, 2018

Vezava, tisk in strani: trda vezava, barvni tisk, 202 strani

Pred kratkim je bila v Zagrebu objavljena znanstvena monografija z zanimivim naslovom *Zapostavljena dediščina – prostorske strukture vasi na Hrvaškem* (hr. *Zanemarena baština – prostorne strukture sela u Hrvatskoj*) arhitekta dr. Jasenke Kranjčević. Knjiga predstavlja rezultate dolgoletnega raziskovanega dela dr. Kranjčevićeve, ki se je v svoji raziskovalni praksi ukvarjala s pojavom načrtovanih podeželskih naselij, ki so bila zasnovana po vsej Hrvaški od sredine 18. do sredine 20. stoletja.

Ob proučevanju dediščine vasi je velikokrat spregledala dejstvo, da so številne vasi nastale načrtno z določenim političnim, gospodarskim, socialnim ali kulturnim namenom. Raziskave so pokazale, da so bili v ureditev vasi na Hrvaškem vključeni številni šolani strokovnjaki (vojaški inženirji, geodeti, arhitekti, gradbeni inženirji itd.).

V svojih raziskavah je avtorica dokazala, da je načrtna regulacija vasi nastajala z razvojem urbanizma v mestih. Strokovnjaki so uporabljali funkcionalno coniranje, ki se je izražalo v geometrijski ali organski regulaciji naselja. Avtorica je predstavila vasi po zgodovinskem kronološkem vrstnem redu in poleg načrtnega naseljevanja vasi opisala tudi zgodovinski kontekst časa nastanka

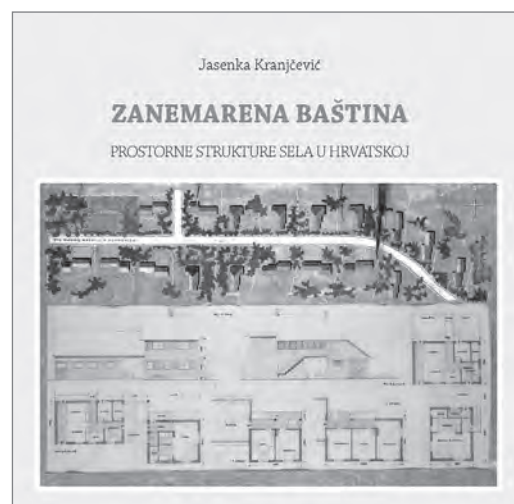
in načrtnega naseljevanja teh. Vključevala je tudi procese kolonizacije in agrarne reforme. Poleg načrtovane zasnove za določena območja so v knjigi predstavljeni tudi posamezni primeri obnove vasi po požarih, poplavah ali zemeljskih plazovih.

V knjigo je vključen bogat ilustrativni material, kopije oz. faksimile različnih arhivskih in drugih virov. Podrobno je prikazanih 30 vasi, v končni tabeli pa je evidentiranih približno 230 vasi.

Znanstvena monografija je rezultat arhivskih, bibliografskih in terenskih raziskav, s katerimi je bil potrjen ali odkrit načrten nastanek posameznih vasi.

Raziskava je nastajala s pomočjo gradiv, ki so shranjena v številnih arhivih in muzejih na območju vse Hrvaške, v Slavoniji in Baranji, Podravini, Prigorju, Gorskem kotarju, na otokih (Pag in Lastovo) in drugih območjih.

Na koncu knjige so biografije približno 80 bolj ali manj znanih strokovnjakov, ki so se ukvarjali z načrtovanjem ali obnovo vasi na Hrvaškem. Žal ti podatki niso popolni, saj pri nekaterih arhitektih ni bilo mogoče odkriti datuma rojstva ali smrti.

Vsekakor je raziskovanje prostorske strukture vasi na Hrvaškem prav gotovo pionirsko raziskovalno delo in pomeni novo področje raziskav ter je odlična podlaga za nadaljnje raziskovanje o izvoru nastanka podeželskih naselij na Hrvaškem.

Ob tej monografiji o nastanku načrtovanih podeželskih naselij na Hrvaškem se nam poraja vprašanje, ali imamo tudi v Sloveniji načrtovana podeželska naselja in kako daleč smo z raziskavami na tem področju. To področje si gotovo zasluži ustrezno raziskovalno pozornost ter bi obogatilo vedenje o zgodovini prostorskega načrtovanja in razvoja poselitve.

Sicer je dr. Jasenka Kranjčević uveljavljena raziskovalka in publicistka, ki je znana tudi slovenski načrtovalski strokovni javnosti, saj je pred leti v slovenskih strokovnih publikacijah objavila več strokovnih prispevkov s področja urejanja in razvoja podeželskega prostora.

Izr. prof. dr. Anton Prosen, v pokoju
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
E-pošta: anton.prosen@fgg.uni-lj.si